

G5 Bestuurlijk Overleg

Almere – Amsterdam – Den Haag – Rotterdam – Utrecht

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Aan de Minister voor Primair- en Voortgezet Onderwijs
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Datum

23 januari 2022

Betreft

G5 – Prioriteit in ambities coalitieakkoord

Behandeld door

Janny Wolters

G5 Bestuurlijk Overleg

Retouradres
Laan van Poot 152
2566EE Den Haag

Emailadres
jannywolters@casema.nl

Telefoon
+31 6 510 270 81

Geachte minister Wiersma,

Als schoolbestuurders in de G5-gemeenten hebben wij met veel belangstelling het coalitieakkoord van het kabinet Rutte IV gelezen. Het onderwijs is daarin een van de domeinen waarvoor het kabinet flink in de buidel wil tasten. Het kabinet erkent hiermee het grote belang van onderwijs voor economische en sociale welvaart, voor individuele ontwikkeling en voor sociale samenhang binnen de samenleving. De noodzaak voor een structurele inhaalslag op het gebied van onderwijskwaliteit, basisvaardigheden en kansengelijkheid is in de onderwijsparagraaf geschetst aan de hand van ambities en tal van uitdagingen. Wij waarderen de beoogde investeringen in onder meer het dichten van de loonkloof, het verlagen van de werkdruk en het versterken van de onderwijskwaliteit.

Als aanzet tot een gezamenlijk denkproces over de verdere uitwerking van het te ontwikkelen 'masterplan op het gebied van de onderwijskwaliteit in het algemeen en de basisvaardigheden in het bijzonder' willen wij bij dezen vanuit onze grootstedelijke context graag aandacht vragen voor één basisconditie voor goed onderwijs.

Leraren ¹zijn de sleutel voor goed onderwijs

Wij delen de zorgen over de onderwijsprestaties die onder druk staan. Het is immers onze kernopdracht om voor alle leerlingen een passend aanbod van goed onderwijs en begeleiding te leveren. Om een brede ontwikkeling van leerlingen mogelijk te maken, ze kansen te bieden en vertraging in het leerproces op te lossen zijn voor onze scholen goede leraren de sleutel. Het enorme lerarentekort binnen de G5 zet de kwaliteit van het onderwijs echter onder druk. Het gemiddelde tekort in de vijf grote steden is met 14,3 % ²van de werkgelegenheid aanmerkelijk hoger dan in de rest van Nederland. Veel van onze scholen met een 'heel uitdagende leerlingpopulatie' hebben de grootste moeite om hun formatie op orde te krijgen.

We ervaren ook dat het steeds moeilijker wordt om voor vacatures van directeuren goede kandidaten te werven. Het tekort onder schoolleiders in de G5 (18,9 %) is zorgelijk omdat zij

---

¹ Inclusief het onderwijs(ondersteunend) personeel.

² Centerdata *Personeelstekorten in het primair onderwijs blz. 28* – peildatum 1 oktober 2021

een belangrijke rol hebben bij de (door)ontwikkeling van de kwaliteit van het onderwijs in de scholen.

De situatie binnen de G5-schoolbesturen verschilt wel per school of per bestuur. Conform de overeengekomen convenanten inzake het lerarentekort zetten we alle zeilen bij om met name de scholen met extra uitdagingen te bemensen. Bij het nakomen van de afspraken uit de ze convenanten om de kwaliteit, de kansengelijkheid en de continuïteit zo veel mogelijk te borgen, ligt ons accent momenteel met name op de continuïteit: het overeind houden van schoolteams en blijven zorgen dat alle leerlingen iedere dag naar school komen. Noodgedwongen maken we daarom bij de invulling van (verborgen) tekorten ook gebruik van onbevoegde³ en/of nog niet bevoegde leraren. Een noodoplossing die de onderwijskwaliteit en de prestaties van leerlingen in het geding brengt.

Zorgelijke prognoses

Door het forse lerarentekort in de G5 en de hiervoor geschetste noodgrepen nemen de onderwijskansen voor de leerlingen (verder) af. Onderzoek laat voortdurend zien dat bewezen effectieve wijzen van aanpak om de basis op orde te brengen en te houden het meeste effect hebben als de uitvoering of begeleiding plaatsvindt door gekwalificeerde leraren. Het lerarentekort in de G5 laat in de afgelopen jaren bij vier metingen op rij een stijging zien. De prognoses in de G5 zijn onverminderd ernstig en urgent. De arbeidsmarkt wordt in hoog tempo krapper, niet alleen in het onderwijs maar zoals bekend ook in de zorg, bij de politie en in de bouw. De tekorten tornen aan de kwaliteit van de dienstverlening.

Hoe verder?

De G5-schoolbestuurders signaleren dat door het kwantitatieve tekort de kwaliteit van het funderend onderwijs steeds meer onder druk komt te staan. De onderwijsparagraaf in het regeerakkoord bevat de ambitie 'de basis op orde', met een nog te ontwikkelen masterplan. Hierbij zit echter een groot probleem in de weg. Het fundament voor goed onderwijs, c.q. 'de basis op orde', dient namelijk voor een belangrijk deel te bestaan uit de aanwezigheid van voldoende gekwalificeerd personeel. En niet alleen voldoende, maar ook goed personeel. Dat essentiële deel van het fundament is nu niet op orde. Het personeelstekort is ons inziens de achilleshiel van de geformuleerde verbeteringen en vernieuwingen die het kabinet voor ogen heeft.

Gezien de nog steeds groeiende personeelstekorten in het onderwijs en ook in andere publieke domeinen pleiten de G5-schoolbestuurders daarom voor een stevige nationale regie op de arbeidsmarktproblematiek in afstemming tussen de verschillende departementen, lokale overheden, onderwijsorganisaties en schoolbesturen. Die opgave is te complex om op het bord van alleen één ministerie te leggen of naar regio's te delegeren, waar de instrumenten ontbreken om het op te lossen.

Het vereist ook passende afspraken met regio's met hoge tekorten, waarin voorkomen moet worden dat scholen in een dure en zinloze concurrentiestrijd met elkaar verzeild raken omdat ze onder andere onverminderd door de overheid worden aangesproken op het voldoen aan kaders waaraan in deze tekortsituatie niet kan worden voldaan.

In regio's met hoge tekorten moet met verstand naar bijvoorbeeld onderwijstijd kunnen worden gekeken. Zodat het onderwijs dat gegeven kan worden, van hoge kwaliteit is en er geen kansongelijkheid ontstaat tussen scholen die er wel en die niet erin slagen leerkrachten te werven. In deze 'tekortregio's' zijn ruimere mogelijkheden gewenst om het onderwijs anders te organiseren met inzet van "anders bevoegden" als bijvoorbeeld leraarondersteuners, vakleraren en onderwijskundigen. De ruimte in de huidige G5 convenanten voor de inzet van dergelijke professionals voor maximaal 22 uur per maand blijkt onvoldoende. Structurele ruimte is gewenst voor een andere personeelssamenstelling in het

---

³ Centerdata *Personeelstekorten primair onderwijs*, blz. 29 – peildatum 1 oktober 2021

schoolteam, voor nieuwe leermethoden als blended learning en voor de inzet van hybride onderwijsprofessionals die hun bekwaamheid voor het onderwijs langs een andere weg dan de PABO hebben aangetoond. Dit vraagt om een daadkrachtige aanpassing van regels ten aanzien van onderwijstijd en bevoegdheden.

Kortom, het terugdringen van het personeelstekort zou ons inziens topprioriteit moeten zijn. Het heeft namelijk pas zin om vele miljoenen te investeren in het genoemde 'de basis op orde' uit het coalitieakkoord als er voldoende professionals zijn om het werk uit te voeren.

Vanuit onze gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het aanpakken van het lerarentekort werken wij structureel samen met de PO Raad. Samen zijn wij gaarne bereid het bovenstaande toe te lichten en mee te denken over fundamentele basiscondities om het voorgestelde masterplan te ontwikkelen en duurzaam te implementeren.

Met vriendelijke groet,

De vertegenwoordiging van de samenwerkende schoolbesturen in Almere, Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht in het G5 Besturenoverleg.

Almere

H. Griffioen   Almeerse Scholen Groep

Amsterdam

A.Jonk   Stichting tussen Amstel en IJ

Den Haag

W. Hendricks   Stichting De Haagse Scholen
R. Tromp   Stichting Christelijk Onderwijs Haaglanden
E. van Vliet   Lucas Onderwijs

Rotterdam

R. van den Berg   Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam
A. van Dijk   Stichting Protestants-Christelijk Onderwijs Hilligersberg-Schiebroek
T. Groot Zwaaftink   Rotterdamse Vereniging voor Katholiek Onderwijs
D. Middelkoop   Stichting Protestants Christelijk Basisonderwijs Rotterdam
R. Voss   Stichting BOOR

Utrecht

T. Meijer   SPO Utrecht
F. Nasrullah   PCOU Willbrord
T. de Jong   Katholieke Scholenstichting Utrecht